

% บทความ อ่างทอง เกษณี ปริยาบ
สงวนลิขสิทธิ์ ปาฐกถา
มณฑลอุดร รวามิ ฯ

“...อังก่ออังก่อ เราไม่กล่าวว่ ปาฐกถา
มีผลมากกว่าของที่ให้แก่งสงฆ์ โดยปริยาบใด ๆ ๒๕๖๖”

ม.อ. ๑๔/๓๑๓

สนใจติดต่อได้ที่ : เครือข่ายพุทธา

๔๕/๔ ข.อรุณอมรินทร์ ๓๙ ๓. อรุณอมรินทร์
แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ : ๐๒-๔๔๐-๐๘๐๓,
๐๒-๔๔๒-๔๓๘๓,
๐๘๐-๓๐๐๕๕๕๘

โทรสาร : ๐๒-๔๔๒-๔๐๔๓

อีเมลล์ : b_nei@mail@yahoo.com
<http://www.budnet.org>

สังฆาทา การเจ้าจากสังคม

พระวิจิตร ธมฺมชิต

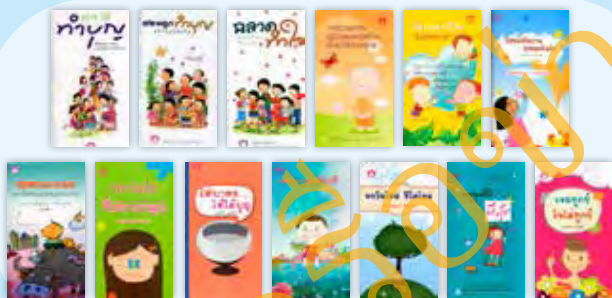

ฉลาดทำบุญ รวมเรื่องน่ารู้คู่มือทำบุญ
พระชาย วรธมฺโม
และพระไพศาล วิสาโล เรียบเรียง
ราคา ๖๐ บาท

ฉลาดทำใจ หนังสือเล่มนี้ไม่ทุกข์
สุขเพียงใดก็ไม่พลั้ง
พระไพศาล วิสาโล เรียบเรียง
ราคา ๙๙ บาท

จิตใส ใจสุข
พระไพศาล วิสาโล
ราคา ๘๕ บาท

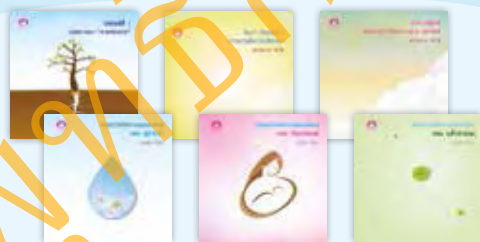

๓๐ วิธีทำบุญ, สอนลูกทำบุญ, ฉลาดทำใจ,
การช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายด้วยวิธีแบบพุทธ, เต็มเต็มชีวิตด้วย
จิตอาสา, ธรรมะในงาน ธรรมะในใจ, สุขสวนกระแส,
ความสุขที่ปลายจมูก, ใส่บาตรให้ได้บุญ, ความสุขที่แท้,
พรวันใหม่ ชีวิตใหม่, อยู่ทุกที่ก็มีสุข, เจอทุกข์ ใจไม่ทุกข์
สมทบค่าจัดพิมพ์ เล่มละ ๑๕ บาท (พรีค่าจัดส่ง)

ซีดีเสียง ระลึกถึงความตายสายนัก
(การเจริญมรณสติในชีวิตประจำวัน)
ราคาแผ่นละ ๒๐ บาท

ดีวีดี สู่ความสงบที่ปลายทาง
ราคาแผ่นละ ๕๐ บาท

ซีดีออดิโอ เผชิญความตายอย่างสงบชุด ๑ (๑ ชุด มี ๖ แผ่น)
ราคาแผ่นละ ๕๐ บาท ชุดละ ๓๐๐ บาท

รักษาใจให้ไกลทุกข์
พระไพศาล วิสาโล
ราคา ๒๐ บาท

ธรรมะข้างเตียง
คำแนะนำสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้าย
พระไพศาล วิสาโล
ราคา ๖๐ บาท

พิเศษสำหรับผู้สมัครสมาชิกจดหมายข่าวพุทธิกา
รับส่วนลด 30 % (ยกเว้นหนังสือสมทบพิมพ์)

บุคคลหรือองค์กรใดสนใจเผยแพร่หนังสือเพื่อแจกจ่ายวัด ห้องสมุด
โรงเรียน เด็กและเยาวชน หรือใช้ในเทศกาลงานพิธีต่างๆ งาน
สาธารณกุศลอื่นๆ สอบถามรายละเอียดได้ที่ **เครือข่ายพุทธิกา**

สิ่งพิมพ์ การพิจารณาสิ่งพิมพ์

พระราชบัญญัติ ธรรมนูญ

สังฆทานการบิณฑบาตสังคัม

พระวิจิตร ธมฺมชิตโต

เลขมาตราชานสาฎกประจำหนังสือ : ๙๙๙-๖๑๖-๓๔๘-๖๒๐-๒

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มกราคม ๒๕๕๗

จำนวนพิมพ์ : ๑๐,๐๐๐ เล่ม

เรียบเรียงโดย : พระวิจิตร ธมฺมชิตโต
วัดโพธิ์เผือก นนทบุรี

ภาพประกอบ: ณัฐนรี ธีรบุญลย์

รูปเล่ม : วาฑูญญ พรอัมรา

จัดทำโดย : เครือข่ายพุทธิกา
๔๔/๔ ซ.อรุณอมรินทร์ ๓๙
ถ.อรุณอมรินทร์ แขวงอรุณอมรินทร์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ : ๐๒-๘๘๖-๐๘๖๓
๐๒-๘๘๒-๔๓๘๗, ๐๘๖-๓๐๐๕๔๕๘
โทรสาร : ๐๒-๘๘๒-๕๐๔๓
อีเมลล์ : b_netmail@yahoo.com
เว็บไซต์: <http://www.budnet.org>

สมทบค่าจัดพิมพ์เล่มละ ๑๕ บาท (จัดส่งฟรี)
โปรดติดต่อเครือข่ายพุทธิกา

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขาอรุณอมรินทร์ ประเภทออมทรัพย์
ชื่อบัญชี เครือข่ายชาวพุทธเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทย
เลขที่บัญชี ๑๕๗-๑-๑๗๐๗๔-๓

หรือธนาคารใด ส่งจ่ายในนาม นางสาวมณี ศรีเพียงจันทร์
ปณ.ศิริราช ๑๐๗๐๒ และส่งมาที่เครือข่ายพุทธิกา

สารบัญ

คำนำ	๕
สังฆทาน : ทำง่ายได้บุญมาก	๖
สังฆทานตามคำทูลทัก	๑๐
สังฆทานกับหลักการของชาวพุทธ	๑๒
สังฆทานยุคใหม่ ข้างไกลแห่งธรรม	๑๖
สังฆทาน : ๖หลักพิชัยวัตรทานอภัยคับคอบ	๑๗
สังฆทาน : กลายเปี่ยมทานที่เจาะจงผู้รับ	๑๘
สังฆทาน : กลับมุ่งประโยชน์ต่อผู้รับสำคัญ	๒๐
สังฆทานยุคใหม่ บ่งบอกถึงความไม่เข้าใจบุญบุญ	๒๒
สังฆทานในสังคัมยุคใหม่	๒๗
รังสรรค์รูปแบบสังฆทานเพื่อสังคัมยุคใหม่	๓๑
การถวายสังฆทานต่อภิกษุสงฆ์	๓๕
ทานคือรากของศีลและละลาจลา	๔๐
หลากหลายคำกล่าวด้วยสังฆทาน	๔๓

สายนวนให้คำปรึกษาทางจิตใจผู้ป่วยระยะสุดท้าย

โทรศัพท์ ๐๘๖-๐๐๒๒๓๐๒

คำคำ

ทุกวันนี้การถวายสังฆทานเป็นรูปแบบการทำบุญที่แพร่หลายที่สุดอย่างหนึ่ง เพราะเชื่อกันว่าเป็นทานที่ได้บุญมากมีอานิสงส์มาก แต่รู้ไหมว่าสังฆทานที่เราทำๆ อยู่ นั้น หลายโอกาสไม่ใช่สังฆทานซึ่งย่อมทำให้เราไม่ได้รับอานิสงส์จากการถวาย ถึงแม้จะลงทุนซื้อชุดสังฆทานราคาแพงและกล่าวคำถวายสังฆทานอย่างไม่ผิดเพี้ยนเลยก็ตาม ในขณะที่อีกหลายคนก็กำลังทำสังฆทานอยู่โดยไม่รู้ตัว

เราลองมาทบทวนเรื่องสังฆทานกันสักนิด นอกจากจะช่วยให้เราได้บุญกันอย่างเต็มเปี่ยมแล้ว ยังช่วยให้เรามีวิธีการที่หลากหลายขึ้นในการถวายสังฆทาน และทำให้สังฆมรณาน่าอยู่ขึ้นอีกด้วย

พระวิจิตร ธรรมโชติ

สังฆทาน :

ทำง่ายได้บุญมาก

แม้ท่านจะสรรเสริญทานอย่างอื่นว่ามีผลมากไว้ด้วย เช่น อภัยทาน และธรรมทาน ดังพุทธพจน์ที่คุ้นเคยกันว่า “การให้ธรรมย่อมชนะการให้ทั้งปวง” แต่เรารู้สึกว่ากว่าจะได้บุญจากการทำทานสองอย่างที่ว่านั้นดูยุ่งยากกว่าสังฆทานมากนัก

สรุปสั้นๆ ก็คือ ถวายสังฆทานนั้นทำง่าย และได้บุญมาก

รูปธรรมที่สะท้อนให้เห็นความนิยมในการ

ถวายสังฆทานของคนยุคนี้ได้อย่างดีคือ “ชุดสังฆทาน” ที่แต่เดิมเรามักคุ้นเคยกันในรูปแบบ “ถังเหลือง” หลายขนาดหลากหลายราคา วางให้เลือกซื้อหากันอยู่ตามร้านสังฆภัณฑ์หน้าวัด ส่วนทางวัดแต่ก่อนแก่มากก็ไม่มีที่แห่งเท่านั้นที่จะจัดสถานที่สำหรับให้ญาติโยมมาถวายสังฆทานกันอย่างเป็นทางการสักครั้ง ส่วนใหญ่ก็จะเป็นวัดที่มีพระพุทธรูปหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนนิยมมากราบไหว้กันเป็นประจำเท่านั้น

แต่ทุกวันนี้มีความหลากหลายของ “ชุดสังฆทาน” ทั้งบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ขนาด ราคา และสิ่งของที่บรรจุอยู่ในชุดสังฆทานนั้นเพิ่มขึ้นมาก มีทั้งที่เป็นชุดยาโดยเฉพาะ ชุดที่ไม่มี

อาหารไว้ถวายหลังเที่ยง ชุดขนาดเล็กที่ใส่ลงในบาตรพระได้ บ้างก็มีปัจจัยใส่ไว้ในชุดสังฆทานให้เรียบร้อยโดยไม่ต้องวุ่นวายหาซองใส่อีกต่างหาก ไปจนถึงชุดขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ที่ช่างสรรหาสิ่งของมาบรรจุไว้ภายใน และตกแต่งบรรจุภัณฑ์ภายนอกไว้อย่างสวยงามหรูหรา รวมทั้งไม่ลืมที่จะเตรียมคำกล่าวถวายสังฆทานไว้ให้พร้อมสรรพ

ที่สำคัญคือสามารถหาซื้อได้ทั่วไปตั้งแต่ในซูเปอร์มาร์เก็ตของห้างหรู ร้านขายส่งขนาดใหญ่ ไล่เรื่อยลงไปจนถึงร้านสะดวกซื้อ และร้านขายของชำที่มีอยู่แทบทุกซอกซอยในเมืองใหญ่

ส่วนรูปแบบการถวายสังฆทานก็พัฒนาให้กระชับรวบรัดมากขึ้นเหมาะกับสภาพความเร่งรีบของคนยุคนี้ จากเดิมที่ต้องไปทำที่วัด กว่าจะสอบถามได้ความชัดเจนว่าจะถวายสังฆทานได้ที่ไหนก็ไม่ง่ายแล้ว จากนั้นก็ยังมีขั้นตอนอีกมากมาย ท่านมักให้เริ่มตั้งแต่จุดธูปเทียน กล่าวคำบูชาพระ อาราธนาศีล รับศีล กล่าวคำถวายสังฆทาน ถวายเสร็จก็ต้องกรวดน้ำ รับพร

บางวัดท่านก็กล่าวข้อคิดคติธรรมให้ฟังก่อน หรือประพรมน้ำพระพุทธมนต์ผูกสายสิญจน์ให้ด้วย กว่าจะเสร็จพิธีก็ไม่ต่ำกว่าครึ่งชั่วโมง โดยยังไม่นับเวลาที่ต้องไปเที่ยวหาซื้อของและการเดินทาง

ทุกวันนี้นอกจากมีผลิตภัณฑ์ “ชุดสังฆทาน” สารพัดแบบส่งมาวางให้เลือกซื้ออยู่เกลื่อนบ้านแล้ว หลายวัดยังเตรียมถึงสังฆทานไว้ให้พร้อม มีจุดรับสังฆทานแสดงไว้ให้เห็นอย่างชัดเจน จัดพระไว้พร้อมที่จะทำพิธี มีอุปกรณ์ ผู้ให้คำแนะนำ และผังแสดงขั้นตอนต่างๆ ไว้พร้อมสรรพโดยไม่ต้องกังวลว่าจะทำไม่ถูกต้องต่อไป

สำหรับบางคนยังมีวิธีการที่ง่ายกว่านั้นอีก โดยตื่นขึ้นมาเข้าห้องน้ำ นำชุดสังฆทานที่ซื้อเตรียมไว้ออกมา เมื่อเห็นพระเดินบิณฑบาตมาแต่ไกลก็เตรียมกล่าวคำถวายไว้ เมื่อท่านมาก็ใส่ชุดสังฆทานลงในบาตร รับพร เราก็ถือกันว่าได้ทำสังฆทานเรียบร้อยแล้ว

สังเกตตามคำทายัก

นอกเหนือจากทำนายได้บุญมากแล้ว การ
ถวายสังฆทานยังเฟื่องฟูขึ้นเพราะแรงหนุน
จากบรรดาหมอดู ผู้วิเศษ และเกจิอาจารย์
ทั้งหลาย ทั้งที่ให้คำทำนายทายทักแก่บรรดา
ศิษย์หรือผู้ศรัทธาที่เข้าไปหา หรือบอกผ่านสื่อ
ทุกรูปแบบทั้งรายวัน รายักษ์ รายเดือนหรือ
ปี ซึ่งมีไม่น้อยที่แนะนำให้ไปทำบุญสังฆทาน
สะเดาะเคราะห์ เสริมบารมี หรือพลีอุทิศส่วน
กุศลให้แก่เจ้ากรรมนายเวรของตน

ในด้านหนึ่งก็ต้องถือว่าเป็นเรื่องดีที่แนะนำ

ให้คนเข้าวัดทำบุญ แต่ขณะเดียวกันสังฆทาน
ที่มาจากเหตุนี้ก็มีกมื่อะไรแปลกๆ แทรกเข้ามา
ให้พระได้ตื่นตาตื่นใจหรือเกิดความสงสัยอยู่เป็น
ระยะ

ตั้งแต่รูปแบบการถวาย เช่น ขณะประเคน
ของให้พระ ของนั้นก็ไม่ใช่เบาๆ พอพระจับเข้า
ด้านหนึ่งแล้วผู้ถวายก็ยังไม่ยอมปล่อยมือ พลัง
ทำปากขมุบขมิบมุบมิบอยู่นานกว่าจะวางลงได้
เล่นเอามือสั่นกันไปทั้งพระทั้งโยม แบบนี้ก็พบ
บ่อย

บ้างก็มากันทั้งครอบครัวช่วยกันจัดช่วยกัน
เตรียมอยู่ดีๆ พอถึงตอนจะกล่าวคำถวาย จะ
ประเคนของ หรือกรวดน้ำรับพร ญาติพี่น้อง
ต่างลุกหนีออกไปข้างนอกจนหมด เหลือไว้ให้
อยู่คนเดียวคอยถวายของ กรวดน้ำ รับพร

ยังไม่รวมถึงการมีสิ่งของแปลก
มาถวายเป็นสังฆทาน ตั้งแต่
ของพื้นๆ ที่พบบ้างเป็น
ระยะๆ เช่น พระพุทธรูป
ผ้าไตรจีวร ไปจนถึง

เครื่องบวชครบชุดทั้งผ้าไตร บาตร ตาลปัตร ย่าม ฯลฯ และอาจเลยเถิดไปจนถึงชุดขาว เสื้อคอกระเช้า ผ้าถุง เบียร์ ชุดเด็ก ขวดยนม ตุ๊กตา รถแข่ง ฯลฯ จนพระนั่งว่าโยมตั้งใจมาถวาย สังฆทานหรือมีเหตุผลแอบแฝงอย่างอื่นด้วย

ด้วยเกรงว่าจะขัดศรัทธา หรือจะทำให้โยม อับอาย พระท่านก็รับไว้ก่อน เมื่อมีโอกาสหาข้อมูลภายหลังก็มักได้คำตอบว่า ญาติโยม เหล่านั้นได้รับคำแนะนำมาจากหมอดูหรือ เกจิอาจารย์ทั้งหลาย ให้ทำสิ่งเหล่านี้ และทำ อีกหลายอย่างที่อาจไม่เกี่ยวกับพระกับวัด พระ จึงไม่ได้รับรู้ ส่วนใหญ่เพื่อแก้เคล็ด ตัดเคราะห์ ล้างกรรม หรืออุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร เพื่อ เสริมโชค เสริมบารมี สร้างความเจริญรุ่งเรือง ในชีวิตของตน

สังฆทานกับหลักการของชาวพุทธ

ความหมายที่แท้จริงของคำว่าสังฆทาน คือ การถวายทานเพื่อสงฆ์ หรือการให้แก่สงฆ์ ซึ่ง

เป็นคำที่มีขอบเขตความหมายกว้างขวางมาก ทั้งคำว่าสงฆ์ และคำว่าทาน หรือแม้เมื่อรวม เข้ามาเป็นคำว่าสังฆทานแล้วก็ตาม

สงฆ์ หรือสังฆะ ความหมายโดยศัพท์ หมายถึง หมู่ หรือชุมนุม เมื่อนำมาใช้ในพุทธ ศาสนาจะหมายถึงหมู่สาวกของพระพุทธเจ้าซึ่ง มีทั้งอริยสงฆ์และสมมติสงฆ์ บางครั้งก็ใช้ในความหมายที่เฉพาะลงไปซึ่งหมายถึงชุมนุมของ ภิกษุหมู่หนึ่งตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป ซึ่งพระพุทธองค์ ทรงมีพุทธานุญาตให้ทำกิจพิเศษที่เรียกว่า สังฆกรรมอันเป็นกิจการงานของสงฆ์โดยส่วน รวมได้

ขณะเดียวกันก็สามารถตีความคำว่าสงฆ์ ที่หมายถึงหมู่หรือชุมนุมนี้ให้กว้างขวางออกไป

ถึงหมู่ชน หรือสังคมที่คนอาศัยอยู่ร่วมกัน
ภายใต้หลักการกฎเกณฑ์ในพื้นที่หนึ่งๆ ที่ไม่
ได้หมายเอาเฉพาะพระภิกษุได้ด้วย

ส่วนคำว่า ทาน หมายถึง การให้ การยอม
มอบแก่ผู้อื่นนั้น ก็ไม่ได้มีความจำกัดอยู่แค่
อาการกระเคนของให้พระเท่านั้น ตามพระวินัย
สิ่งที่ไม่ใช่อาหาร ยา หรือของขบฉัน เพียงบอก
เจตนาให้พระรับรู้ว่าการถวายสิ่งนั้นสิ่งนี้ให้
ท่านก็ถือว่าได้ถวายหรือมอบให้ท่านแล้ว ดังนั้น
เมื่อถวายไม้กวาด ถังขยะ ต้นไม้กระถาง หรือ
ของชิ้นใหญ่ๆ เป็นสังฆทาน จึงไม่จำเป็นต้อง
ยกมากระเคนกับมือท่านก็ได้

ในพุทธศาสนาสิ่งที่ให้เป็นทานได้นั้น ท่าน
ไม่ได้หมายถึงจุตูปัจจัยหรือวัตถุสิ่งของเท่านั้น
เราสามารถให้สิ่งที่ เป็นนามธรรมได้ด้วย
เช่น ให้อภัย ให้ความปลอดภัย
เป็นอภัยทานก็ได้ ให้ธรรม ให้
ความรู้ คำแนะนำที่ถูกต้อง
เป็นธรรมทานก็ได้ รวมไปถึง

การให้ความอบอุ่น ความชื่นบานกับผู้อื่นไม่ว่า
จะเป็นคนหรือสัตว์ก็ตามเป็นทานก็ได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตามในทัศนะของพุทธศาสนาแล้ว
การให้ทานนั้นไม่ได้เป็นบุญหรือเป็นสิ่งที่ถูกต้อง
ดังามเสมอไป เช่น การให้สุราสิ่งเสพติดมีเมา
การให้อาหาร ให้คำแนะนำในทางที่ผิด เป็นต้น
ถือว่าเป็นบาปเป็นสิ่งที่ไม่ควรให้ พุทธศาสนามี
หลักในการเลือกสิ่งที่จะให้กับผู้อื่นว่า ต้องให้
ของที่ควรให้ ให้แก่คนที่ควรให้ และให้เพื่อ
ประโยชน์แก่ผู้รับ จึงจะถือว่าเป็นการให้ที่มี
คุณค่าหรือให้แล้วได้ผลบุญมาก

มองโดยรวมแล้วสังฆทานในพุทธศาสนา
คือการให้ต่อสงฆ์หรือการให้เพื่อส่วนรวม ท่าน
ยกย่องไว้ว่าการให้แบบนี้มีผลมีอานิสงส์มากกว่า
การให้เฉพาะต่อพระภิกษุหรือบุคคลใดบุคคล
หนึ่งซึ่งมีชื่อเรียกเฉพาะว่าปาฏิบุคลิกทาน ดัง
พุทธพจน์ที่ว่า “เราไม่กล่าวว่าปาฏิบุคลิกทาน
มีผลมากกว่าของที่ให้แก่สงฆ์ โดยปริยายใดๆ
เลย”

การระบุถึงผลที่มากกว่าของการให้สังฆทาน ช่วยเน้นย้ำหลักการของพระพุทธศาสนาที่ว่า การทำกิจเพื่อส่วนรวมเพื่อสังคมนั้นมีคุณค่ามากกว่าการทำเพื่อให้แก่คนใดคนหนึ่ง เช่นเดียวกับที่ทรงแสดงไว้เมื่อครั้งที่ส่งพระธรรมทูตชุดแรกออกไปเผยแผ่พระศาสนาว่า ให้ไปทำกิจเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อความสุขต่อคนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก

สังฆทานยุคใหม่ ช่างไกลแก่กรรม

เมื่อเทียบกับหลักการเชิดชูการทำประโยชน์เพื่อชนหมู่มากของพระพุทธศาสนาที่ได้ยกมานั้น จะเห็นได้ว่าปรากฏการณ์ความแพร่หลายของการถวายสังฆทานทุกวันนี้ สะท้อนถึงความไม่เข้าใจแก่นแท้หรือหลักธรรมในพระพุทธศาสนาของเราชาวพุทธ และชี้ให้เห็นอิทธิพลของระบบเศรษฐกิจ สภาพสังคม รวมทั้งวิถีคิดของคนยุคใหม่ที่เข้ามามีผลต่อการทำบุญ

ให้ทาน รวมเลยไปถึงการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาอย่างมาก

สังฆทาน : เหลือเพียงวัตถุนาฬิกาข้อมือ

สังฆทานทุกวันนี้ ถ้าว่าในส่วนของสิ่งของที่จะนำมาให้เป็นทานนั้น ได้ถูกระบบธุรกิจการตลาดจำกัดขอบเขตความหมายให้แคบลงมาเหลือเพียง “ชุดสังฆทาน” ที่มีวางขายอยู่ในท้องตลาดเท่านั้น คนไม่น้อยเข้าใจว่าเมื่อใดก็ตามที่ซื้อ “ชุดสังฆทาน” ที่ทางร้านจัดไว้ไม่ว่าจะเป็นแบบใด ราคาใด หรือจะมีอะไรบ้างอยู่ข้างในก็ตามไปถวายพระแล้ว ก็ถือว่าตนเองได้ทำสังฆทานเรียบร้อยแล้ว

เมื่อใดที่นึกจะทำสังฆทาน หรือเมื่อได้รับคำแนะนำให้ทำสังฆทาน คนทุกวันนี้ส่วนใหญ่จึงเริ่มต้นที่การไปหาซื้อชุดสังฆทานมาเป็นเบื้องแรก

บางคนถึงกับบอกกับพระเจ้าว่า “วันนี้โยมตั้งใจจะมาถวายสังฆทาน แต่พอดีร้านหน้าวัดปิดเลยไม่มีสังฆทานมาถวายเจ้าค่ะ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เข้าใจเรื่องสังฆทานของคนทุกวันนี้อย่างชัดเจน เพราะความจริงแล้วมีวัตถุสิ่งของอีกมากมายที่หาซื้อได้ทั่วไป และเป็นสิ่งที่วัดหรือหมู่สงฆ์ขาดแคลนจำเป็นต้องใช้ที่นำมาถวายเป็นสังฆทานได้ เพียงแต่ไม่ได้บรรจุเป็น “ชุดสังฆทาน” เท่านั้น

สังฆทานฯ : ถวายสิ่งต่างๆที่เจาะจงผู้รับ

การทำสังฆทานทุกวันนี้ผู้รับทานยังถูกมองจำกัดไว้แค่เพียงการให้แก่ภิกษุสงฆ์เท่านั้น ที่

หนักยิ่งไปกว่านั้นก็คือมุ่งเจาะจงไปที่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งให้เป็นผู้รับสังฆทานของตน จนแทบไม่ต่างจากปาฏิบุคลิกทานอันเป็นการถวายจำเพาะเจาะจงต่อภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่ตนเองมีศรัทธาเลย เว้นไว้แต่ว่าพระรูปนั้นท่านเมตตา บอกให้โยมตั้งใจให้แน่แน่ว่าถวายของนี้แก่หมู่สงฆ์โดยรวม ที่อาจครอบคลุมไปถึงพระภิกษุสงฆ์ในวัดอื่นหรือจังหวัดอื่นๆ ด้วย และออกตัวว่าท่านเป็นแต่เพียงตัวแทนของเหล่าพระทั้งหลายมารับสิ่งของที่โยมถวายนี้นำไปแบ่งปันจัดสรรใช้เพื่อประโยชน์ต่อหมู่สงฆ์โดยรวมต่อไป การถวายทานครั้งนั้นจึงจะเป็นสังฆทาน

แม้เรื่องนี้จะเข้าใจได้ไม่ยากกว่าเป็นเพราะญาติโยมแต่ละท่านต้องการทำบุญกับพระที่ตนเองเลื่อมใสศรัทธา มีศีลาจารวัตรสงบเรียบร้อย หรือช่วยเหลือกิจการของวัดอย่างแข็งขัน ขณะเดียวกันก็ไม่อยากถวายกับพระที่ตนไม่รู้จัก หรือดูจากภายนอกแล้วไม่ค่อยน่าเลื่อมใสสัก ซึ่งหากผู้ถวายรู้สึกเช่นนี้จริงๆ ก็ควรถวายเป็นปาฏิบุคลิกทานโดยตรงจะเหมาะสมกว่าพยายามถวายเป็นสังฆทาน เพราะ

จะไม่สำเร็จประโยชน์ และไม่ได้านิสงส์แห่ง
สังฆทานเลย

สังฆทาน :

กลับมุ่งประโยชน์ต่อปะปัยสำคัญ

คุณค่าของท่านที่แท้จริงในความหมายของ
พุทธศาสนาอยู่ที่การได้ให้ ได้สละ ละความ
ตระหนี่ ความหวงแหนในทรัพย์สินของตน และ
เป็นการช่วยเหลือผู้ที่ควรดูแลเจือจานในสังคม
แต่ภาพที่ปรากฏของการถวายสังฆทาน
ทุกวันนี้กลายเป็นภาพตัวแทนของความโลภ
อยากได้บุญของคนทำ

คนจำนวนมากเข้าใจว่า ถ้าอยากได้บุญ
มากๆ โดยไม่ต้องเหนื่อย ไม่ต้องเสียเวลาไป
วัด ไปนั่งปฏิบัติ เติบงกรรม ไม่ต้องถือศีลบังคับ
ใจตน ผืนความอยาก ละกิเลส ก็ให้ไปถวาย
สังฆทาน เรียกว่าได้บุญมากโดยลงทุนน้อย ทั้ง
ในแง่ทรัพย์สิน เวลา รวมทั้งร่างกายแรงใจ

เมื่อเทียบกับหลักการให้ทานในพุทธศาสนา
ที่ว่าเป็นการให้ของที่ควรให้ ให้แก่คนที่ควรให้
และให้เพื่อประโยชน์แก่ผู้รับแล้วจะพบว่า
ปรากฏการณ์ความเฟื่องฟูของการถวายสังฆทาน
ทุกวันนี้ไม่ได้สอดคล้องกับหลักการนี้เลย เพราะ
เป็นการให้ของที่ฉันอยากให้ (จะเหมาะกับผู้รับ
หรือไม่ ฉันไม่สน) ให้กับผู้ที่ฉันอยากให้ (จะ
ไปถึงสงฆ์หรือไม่ ฉันไม่เกี่ยว) และให้เพื่อ
ประโยชน์คือบุญของฉัน หน้าตาของฉันเป็น
สำคัญ (จะมีประโยชน์ต่อผู้รับหรือไม่ ฉันไม่รู้)

สังฆทาทะยุคใหม่ บ่งบอกถึงความไม่เข้าใจบุญ

บุญในพุทธศาสนาเป็นเรื่องของความดีงาม ความประพฤติที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งทางกาย วาจา ใจ บุญนั้นยังเป็นชื่อของความสุข เป็นเครื่องมือในการชำระกิเลสให้เบาบางลงด้วย

บุญเคยเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือร่วมใจของผู้คนทุกระดับ บุญช่วยสร้างสรรค์สิ่งที่ทำโดยตัวคนเดียวได้ยากให้เกิดขึ้น งานบุญในอดีตจึงเป็นงานใหญ่อาศัยกำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังความคิดสติปัญญาของผู้คนจำนวนมากให้มาร่วมกันทำ

อาจเป็นเพราะความคุ้นเคยกับการมองตัวเลขตัวเงิน บุญทุกวันนี้จึงกลายเป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละบุคคล ใครทำใครได้ ไม่เกี่ยวกับใคร เป็นเสมือน “ตัวเลขในบัญชีธนาคาร” ถ้าทำด้วยเงินมากก็เปลี่ยนเป็นบุญได้มาก

บุญตามความคิดของคนทุกวันนี้ยังสามารถเบิกมาใช้ได้ยามต้องการ เช่น ยามต้องเสี่ยงในการทำธุรกิจ ลงทุน เข้าสอบ หรืออยู่ในสถานการณ์อันเลวร้ายต่างๆ (ซึ่งแน่นอนว่าเมื่อเบิกมาใช้แล้วย่อมทำให้บุญต้นทุนที่มีอยู่ลดลง) และยังมีบางสถานการณ์ที่อาจทำให้บุญที่สั่งสมไว้ลดลงแม้ไม่ได้เบิกมาใช้ เช่น เมื่อไปทำความเลว หรือเมื่อแคล้วคลาดจากภัยพิบัติหรืออันตรายต่างๆ ซึ่งหลักคิดเกี่ยวกับบุญแบบนี้ไม่ได้มีในพุทธศาสนาเถรวาทของเราเลย

มุมมองเช่นนี้จะยังทำให้คนต้องการบุญมากๆ มาสะสมไว้ ยิ่งถ้าได้บุญมากโดยลงทุนน้อยอย่างการถวายสังฆทานด้วยแล้ว ยิ่งคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ควรทำบ่อยๆ

แม้การทำบุญถวายสังฆทานที่ทำอยู่จะทำให้ผู้ทำมีความสุขและไม่ใช้เรื่องเลวร้ายเสียหาย แต่ด้วยวิธีคิดเช่นนี้ผลของการถวายสังฆทานจะไม่ได้ช่วยลดความตระหนี่หรือขี้ระเกะเกสิของผู้ทำให้เบาบางลงเลย แถมในหลายๆ โอกาสยังเพิ่มความโลภ ความอยากได้ อยากสะสมให้มากขึ้น ทั้งอยากได้สุขภาพดี อยากมีความเจริญในธุรกิจการงาน อยากขจัดสิ่งขัดขวางไม่ว่าเจ้ากรรมนายเวรหรือแม้แต่คู่แข่งศัตรูให้หมดไป อยากตอบแทนเทพเทวาอารักษ์ที่คุ้มครองตนอยู่ และที่สำคัญคืออยากได้บุญมาสะสมไว้ในบัญชีเป็นทุนมากๆ

ความคิดที่อยู่เบื้องหลังเหล่านี้เองที่ทำให้หลายคนทำปากขมขมิบขณะที่ประเคนของ

ค้างอยู่นานไม่ยอมปล่อย เพราะถือว่าช่วงเวลานั้นคือขณะที่จะได้บุญมากที่สุด

รวมทั้งทำให้เกิดการถวายสังฆทานด้วยของพิเศษต่างๆ ที่รวมถึงเหล้า เบียร์ ของเล่น ขวดนม เพราะเชื่อว่าเป็นบุญที่ทำให้เจ้ากรรมนายเวรของตนพอใจ โดยให้พระเป็นเสมือนไปรษณีย์ส่งสิ่งเหล่านี้ให้ถึงเป้าหมาย โดยไม่ได้คำนึงเลยว่าสิ่งของเหล่านั้นจะเหมาะสมจะควรกับผู้รับเพียงใด

ฐานคิดที่ว่านี้อีกเช่นกัน ที่เป็นเหตุผลรองรับปรากฏการณ์ที่คนในครอบครัวพากันหลบไปอยู่ห่างๆ ยกให้คนหนึ่งประเคนของหรือรับพรอยู่คนเดียว เพื่อที่จะให้บุญที่เกิดขึ้นนั้นเป็นของคนที่ยาวนั้นเต็มๆ ไปคนเดียว ไม่ถูกลดทอนเฉลี่ยไปสู่คนอื่น ๆ ที่อยู่ในที่นั้นด้วย ซึ่งขัดแย้งอย่างสิ้นเชิงกับแนวคิดเรื่องบุญในพุทธศาสนาที่ยิ่งชักชวนให้คนมาร่วมรับรู้ร่วมอนุโมทนากับการทำความดีงามนั้นบุญจะยิ่งพอกพูนเพิ่มขึ้น

หากวิเคราะห์กันตามหลักเกณฑ์เรื่องบุญเรื่องทานตามหลักพุทธศาสนาแล้ว อาจกล่าว

ได้ว่าการถวายสังฆทานของคนๆนี้ ไม่ได้เป็นสังฆทานหรือไม่ได้เป็นทานด้วยซ้ำ เพราะเจตนาที่แท้จริงนั้นไม่ได้ต้องการให้วัตถุสิ่งของนั้นต่อพระ หรือสงฆ์ เพียงแต่นำสิ่งของเหล่านั้นมาเพื่อให้แลกเปลี่ยนเป็นบุญ ซึ่งไม่ต่างจากการนำเงินไปแลกเปลี่ยนให้ได้สินค้าหรือบริการในระบบตลาดทั่วไป

เมื่อไม่ใช่สังฆทานโดยเจตนา ผู้ให้ก็ย่อมไม่ได้ผลบุญอันมากมายของสังฆทานอย่างที่ตนเองคาดหวัง ยิ่งให้วัตถุทานที่ไม่เหมาะสม ตั้งจิตหวังผลในทางร้าย เช่น คิดหวังผลให้เกิดความเสียหายหรือเบียดเบียนผู้อื่น นอกจากไม่ได้บุญแล้วยังได้บาปความเศร้าหมองของจิตแถมกลับมาด้วย

ปรากฏการณ์ของการทำบุญที่หลายคนคิดว่ากำลังทำสังฆทาน ทานอันมีผลมากในพระพุทธศาสนา นี้ จำนวนไม่น้อยจึงกลับกลายเป็นทานที่ให้ผลน้อย เป็นทานที่ไม่ได้บุญ หรืออาจเป็นทานที่สร้างบาปให้กับผู้ทำเอง

สังฆทานไม่ใช่สังคມยุคใหม่

หากมีความชัดเจนในหลักการการทำบุญถวายทานในพุทธศาสนาแล้วจะพบว่า ทานเป็นเครื่องมืออันยอดเยี่ยมที่สร้างความน่าอยู่ความกลมเกลียวเข้มแข็งให้กับสังคม แม้ในระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ก้าวไปอย่างซับซ้อนเช่นทุกวันนี้ก็ตาม โดยเฉพาะในส่วน of สังฆทานที่เรานำมาใช้ในความหมายที่กว้างขวางครอบคลุมยิ่งขึ้น

เริ่มตั้งแต่วัตถุทานหรือสิ่งที่จะนำมาสละให้เป็นทานนั้น ท่านเน้นว่าต้องได้มาด้วยความบริสุทธิ์คือไม่ได้ไปลักขโมย ยักยอก หรือด้วยการทุจริตคดโกงมา แม้ของนั้นจะซื้อ

ด้วยเงินของเราเอง แต่หากเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่บริสุทธิ์ วัตถุทานชิ้นนั้นถึงแม้จะเป็นพระพุทธรูปปฏิมาที่ตั้งงามหรือโบสถ์วิหารอันใหญ่โตโอฬาร ก็ยังถือว่าวัตถุนั้นไม่บริสุทธิ์ ไม่มีผลมากเท่ากับของที่เรามาด้วยน้ำพักน้ำแรงแม้จะมีมูลค่าเล็กน้อยก็ตาม

นอกจากนี้วัตถุทานนั้นท่านมิได้หมายถึงเงินทองหรือสิ่งของท่านนั้น แม้แต่แรงงาน สติปัญญาความสามารถของเราที่ทำอุทิศเพื่อสังคมก็เป็นวัตถุทานแห่งสังฆทานได้ ซ้ำยังเป็นวัตถุทานที่บริสุทธิ์ ประณีต และสะอาดยิ่งกว่าสิ่งใด หากเราอุทิศร่างกายแรงใจหรือสติปัญญานั้นให้ด้วยความยินดีเต็มใจ และเป็นสิ่งที่มีประโยชน์สอดคล้องกับความต้องการของคนในสังคมด้วย

ในส่วนของผู้ให้ทานที่นอกจากหมายถึงปัจเจกแต่ละคนแล้ว เราควรพินิจพิเคราะห์ “งานบุญ” อันเป็นการร่วมแรงร่วมใจกันทำความดีสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามขึ้นมาใหม่ ต้องให้ความสำคัญยิ่งขึ้นกับการร่วมกันทำทาน ชักชวนผู้คนให้ร่วมกัน

เสียสละเพื่อชนหมู่มาก เพื่อสังคมให้มากขึ้น ผลบุญที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนทันทีเมื่อทำเช่นนี้คือพลังกาย พลังใจ และทรัพยากรทั้งหลายที่เพิ่มพูนมากขึ้นกว่าการทำของเราเพียงคนเดียว ทำให้สรรค์สร้างสิ่งที่แม้ทำได้ยากให้เกิดขึ้นมาได้ ทั้งยังมีอานิสงส์ให้เกิดความรัก ความสัมพันธ์ ความสามัคคีกลมเกลียวขึ้นมาเอง ซึ่งการทำทานคนเดียวแม้จะมากมายเพียงใดก็ไม่สามารถทำให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาได้

ในด้านปฏิภาณคือผู้รับสังฆทานนั้น ก็ไม่ได้หมายถึงหมู่ภิกษุสงฆ์ หรือพระในวัด ในสำนักสงฆ์ทั้งหลายเท่านั้น ยังหมายถึงการให้ทานต่อส่วนรวม ที่รวมถึงสาธารณชน คนหมู่มาก หรือให้แก่สังคม สิ่งแวดล้อม ประเทศชาติ มวลมนุษยชาติ และสรรพชีวิตทั้งหลายในโลกด้วย ยิ่งเมื่อผู้รับนั้นเป็นหมู่กลุ่มของคนดี มีหลักคิดแนวทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องชอบธรรม เป็นกลุ่มคนที่สร้างประโยชน์เพื่อผู้อื่น ผลของทานที่ได้ทำนั้นยิ่งมากทวีคูณขึ้นไปอีก

การให้นั้นไม่ว่าจะให้ทรัพย์สิน แร่กาย หรือสติปัญญาความสามารถ หากเป็นการให้ ด้วยปัญญาคือพิจารณาอย่างรอบคอบเห็นคุณค่า เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อหมู่ชนอย่างแท้จริง ให้โดยไม่ได้หวังผลประโยชน์ใดๆ แก่ตนเอง (แม้แต่บุญที่จะได้รับ) และยิ่งทำด้วยจิตใจที่ ผ่องใสยินดีตั้งแต่ก่อนให้ ขณะให้ และหลังจาก ให้แล้ว ย่อมเป็นสังฆทานที่บริสุทธิ์สมบูรณ์ตาม หลักการของพุทธศาสนาและได้รับผลบุญอย่าง เต็มที่แม้ผู้ทำจะไม่ตั้งใจว่าจะต้องได้บุญก็ตาม

ทานนอกเหนือจากต้องให้ด้วยปัญญาแล้ว (อย่าให้ศรัทธาณาเพียงอย่างเดียว) ท่านยัง แนะนำว่าควรให้ด้วยความเคารพ ความนอบน้อม ถ่อมตัว เพราะหากไม่ระวังเรื่องนี้แล้วการให้ ย่อมทำให้ผู้ให้รู้สึกมีอำนาจ มีตัวตนที่พองโต เย่อหยิ่ง และอาจเลยไปจนถึงกับรู้สึกว่าคุณมี อำนาจอยู่เหนือกว่า เป็นเจ้าของ หรือผู้ปกครอง ของผู้รับ อันนำมาซึ่งความยึดมั่นถือมั่น ความ ทุกข์ และความเสียหายต่างๆ ได้

เมื่อเข้าใจหลักการและมีมุมมองต่อสังฆทาน

อย่างกว้างขวางดังที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าเรา มีรูปแบบการทำสังฆทานได้มากมายหลากหลาย วิธี และทำได้เรื่อยๆ โดยไม่ต้องรอให้มีทรัพย์สิน มีเวลา มีโอกาสที่เหมาะสมก่อนจึงค่อยทำ แต่ทั้งนี้ ทั้งนั้นท่านก็ยิ่งเตือนให้กลับมาทบทวนตนเอง อยู่เป็นระยะว่า ทานที่เราอยู่ทำนั้นต้องพอเหมาะ พอดี ไม่เบียดเบียนสร้างผลเสียผลกระทบ ด้านลบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะคนที่ อยู่ข้างๆ เรา

รังสรรค์รูปแบบสังฆทานเพื่อ สังคมยุคใหม่

ทุกวันนี้มีรูปแบบการทำสังฆทานใหม่ๆ เกิดขึ้นในสังคมไทยบ้างแล้ว แต่ด้วยเหตุที่คน ส่วนใหญ่ติดอยู่ในนิยามและรูปแบบแคบๆ ของ สังฆทานแบบเดิม ทำให้ไม่ได้ตระหนักว่ากิจกรรม เหล่านั้นคือการทำสังฆทานที่มีความหมาย ตรงกับหลักการของพุทธศาสนามากยิ่งกว่าการ

ถวายเป็นเครื่องเสียอีก

แต่เท่านั้นยังไม่เพียงพอ สังคมควรร่วมกัน
คิดสร้างสรรค์รูปแบบการทำสังฆทานใหม่ๆ ให้
มากขึ้นอีก เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่อาจมี
ความถนัด มีกำลัง มีเวลา และความสามารถ
ที่แตกต่างกัน ได้มีโอกาสทำทานอันมีผลมากนี้
อย่างทั่วถึง

ตัวอย่างรูปธรรมของการทำสังฆทานที่เรา
สามารถทำได้โดยตัวของเราเองคนเดียว หรือ
ร่วมกันทำกับผู้อื่น เช่น

- การบริจาคทรัพย์สินของให้กับองค์กร
มูลนิธิ หรือแม้แต่กลุ่มบุคคล/บุคคล ที่
จะนำทรัพย์สินของเราไปทำสิ่งที่เป็นประโยชน์

ให้เกิดกับหมู่ชนหรือสังคมโดยรวม

- การเข้าร่วมเป็นจิตอาสาช่วยเหลือสังคม
หรือกลุ่มคนด้วยโอกาสที่ต้องการความ
ช่วยเหลือ เช่น ไปสอนหนังสือ จัด
สนทนากลุ่มให้เด็กด้วยโอกาสให้กำลังใจ
ช่วยเหลือกลุ่มคนที่กำลังประสบปัญหา
ในชีวิต ไปช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย เด็ก
พิการ ผู้สูงอายุในชุมชน หรือบ้านพัก
คนชรา ฯลฯ
- ร่วมเป็นอาสาสมัครในการปกป้องผู้ถูก
ละเมิด ถูกเอาเปรียบ หรือได้รับภัยจาก
ธรรมชาติ รวมทั้งสัตว์ที่เดือดร้อนจาก
การกระทำของมนุษย์
- การช่วยอ่านหนังสือดีๆ เพื่อบันทึกเสียง
ให้ผู้พิการทางสายตาได้ฟัง
- การช่วยกันดูแลพื้นที่
สาธารณะ ถนน สนาม
เด็กเล่น สวนหย่อม ฯลฯ
ให้สะอาดน่าใช้

- การสร้างเว็บไซต์ บล็อก ฯลฯ ในอินเทอร์เน็ต ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้คนและสังคมในด้านที่ตนถนัด หรือเข้าไปให้ความรู้ ให้ความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในเว็บบอร์ดที่เปิดให้มีการถาม-ตอบปัญหา แลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างสมาชิก
- สร้างกลุ่มหรือเข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายสังคมในโลกอินเทอร์เน็ตที่ชักชวนกันทำสิ่งที่ดีงามตามความสนใจ ฯลฯ

สิ่งที่ต้องมีความชัดเจนคือการทำกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ยกมาข้างต้นนั้นจะเป็นสังฆทานหรือไม่ ไม่ได้อยู่ที่รูปแบบของกิจกรรมเป็นสำคัญ แต่อยู่ที่การวางใจ การ

ตั้งเป้าหมายในการสละให้ถูกต้องดังที่กล่าวมาข้างต้น ขณะที่คนสองคนทำกิจกรรมเพื่อสังคมเหมือนกัน คนหนึ่งอาจกำลังทำสังฆทานที่มีบุญคุณอันยิ่งใหญ่เกิดขึ้นกับเขา ในขณะที่อีกคนหนึ่งอาจกำลังได้รับบาปอยู่ก็เป็นไปได้ ขึ้นกับว่าเขาวางใจไว้เหมาะสมหรือไม่และใช้ปัญญาร่วมไปในการทำกิจกรรมนั้นเพียงใด

การถวายสังฆทาน

ต่อภิกษุสงฆ์

ในขณะที่ช่วยกันพัฒนารูปแบบใหม่ๆ ในการทำสังฆทานขึ้นในสังคมนั้น พุทธศาสนิกชนทั้งหลายก็ไม่ควรละเลยการพัฒนารูปแบบการถวายสังฆทานต่อภิกษุสงฆ์ด้วย เพื่อให้สังฆทานนั้นเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อพระศาสนา เกื้อหนุนให้หมู่ภิกษุในสังคมสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้ปฏิบัติศาสนกิจของท่านได้อย่างไม่ลำบาก

การถวายสังฆทานต่อภิกษุสงฆ์โดยเฉพาะในหมู่กลุ่มที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบนั้น หากทำอย่างถูกต้องแล้วถือว่ามีผลมาก เพราะนอกจากเป็นการช่วยเหลือคนดี คนที่ทำประโยชน์ต่อสังคมต่อผู้อื่นโดยไม่ได้หวังผลตอบแทนใดๆ แล้ว ท่านเหล่านั้นยังสละชีวิตที่สะดวกสบาย สละความสุขที่ควรได้รับจากการเสพการบริโภคออกไปเป็นกำลังสำคัญในการเรียนรู้ปฏิบัติฝึกฝนตนเพื่อสืบทอดพุทธศาสนาให้ดำรงคงอยู่เป็นหลักในการดำเนินชีวิตที่งดงามของผู้คนรุ่นต่อไป

แม้แต่การถวายทานต่อหมู่ภิกษุที่แต่ละรูปอาจปฏิบัติตัวไม่อยู่ในร่องรอยของธรรมวินัยนัก ท่านก็ยังถือว่าที่มีผลมาก (แม้ผลจะไม่มากเท่ากลุ่มแรกก็ตาม) เพราะการถวายสังฆทานนั้นมุ่งผลที่การสงเคราะห์เกื้อกูลให้หมู่สงฆ์ในภาพรวมดำรงอยู่ได้ ในอนาคตอาจมีผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเข้ามาในกลุ่ม หรือภิกษุเหล่านั้นอาจปรับปรุงตัวทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นก็ได้ แต่หากเราไม่ช่วยกันอุ้มชูไว้จนสงฆ์หมดไปแล้ว โอกาสที่จะฟื้นกลับมา ก็แทบจะเป็นไปไม่ได้เลย

ส่วนการควบคุมดูแลภิกษุที่ประพฤติตัวไม่อยู่ในกรอบของพระธรรมวินัยนั้น ฝ่ายคฤหัสถ์จะต้องมีส่วนช่วยเหลือหมู่สงฆ์ด้วย โดยวางใจให้ดีกว่าเรากำลังช่วยดูแลรักษาพระศาสนา ไม่ให้มีคนมาแอบอิงหลบซ่อนอยู่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์สร้างความเสื่อมเสียให้พระศาสนา เพียงแต่อย่าทำเพราะความโกรธแค้นในตัวบุคคล หรือมองเหมารวมว่าเป็นความบกพร่องของพระศาสนา

การถวายทานต่อภิกษุสงฆ์ให้เป็นสังฆทาน
ที่แท้จริงนั้น ในเบื้องต้นเหล่าทานบดีทั้งหลาย
ควรต้องตั้งเป้าหมายให้ชัดก่อนว่า เราจะทำ
ทานเพื่อบำรุงสงฆ์หรือบำรุงพระศาสนาโดยรวม
ผ่านหมู่พระภิกษุที่พักอยู่ ณ อารามนั้นๆ

ถ้าเป็นไปได้ควรสำรวจดูว่าจะใช้ทรัพย์หรือ
กำลังที่มีอยู่ในการช่วยเหลือสงฆ์อย่างไรจึงจะ
เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งทำได้หลายวิธีตั้งแต่
ไม่ต้องใช้ทรัพย์เลย เช่น การช่วยดูแลบำรุง
รักษาโบสถ์ เจดีย์ วิหาร ตกแต่งต้นไม้ใบหญ้า
ให้อยู่ในสภาพสะอาดเรียบร้อย เจริญตาเจริญใจ
แก่ผู้พบเห็น ก็เป็นการสละแรงกายเป็นทานต่อ
พระศาสนาซึ่งเป็นสังฆทานอยู่ในตัวแล้ว

หากจะใช้ทรัพย์เพื่อการซื้อหาสิ่งของ ควร
เลือกสิ่งของที่เป็นประโยชน์ต่อวัดหรือภิกษุสงฆ์

โดยรวมก่อน จะทำให้วัตถุทานเหล่านั้นถูกใช้
เพื่อประโยชน์ของสงฆ์อย่างแท้จริง เช่น จาน
ชามช้อนไม้ประจำศาลา ไม้กวาดทางมะพร้าว
น้ำยาขัดห้องน้ำ ปู่ย รถเข็น เครื่องตัดหญ้า
ใบมีดโกนที่ใช้ปลงผม ฯลฯ การถวายสิ่งของ
เหล่านี้แม้โดยเพียงการบอกให้พระรับรู้ว่า
ได้จัดหาสิ่งเหล่านี้มาไว้เพื่อการใช้ประโยชน์ของ
สงฆ์ก็ถือว่าการถวายสังฆทานสำเร็จลงแล้ว
ผู้ถวายก็ได้รับบุญไปอย่างเต็มที่ แม้จะไม่มี
การเอ่ยปากกล่าวคำถวายสังฆทานเลยก็ตาม

ส่วนการถวายสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ได้
ค่อนข้างจะจงต่อภิกษุแต่ละรูป เช่น ผ้าไตรจีวร
สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ สามารถถวายได้ทั้งห่อหรือ
กล่องให้ท่านเก็บไว้แจกจ่ายกันตามความจำเป็น
เอง โดยไม่จำเป็นต้องจัดแยกเป็นชุดๆ
ตามจำนวนพระที่จะถวาย ไม่จำเป็นต้องใส่ใน
ถังเหลือง หรือหากระดาษแก้วสีเหลือง
มาห่อ ข้อสำคัญควรแจ้งต่อพระ
หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบว่า
ต้องการนิมนต์พระมารับ

สังฆทานก็รูป โดยไม่ต้องระบุว่าเป็นพระรูปใดบ้าง

ส่วนพิธีกรรมต่างๆ อันเป็นเครื่องประกอบขณะถวายสังฆทานนั้น หากช่วยกันสืบทอดรักษาไว้ได้ก็เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่งดงาม ช่วยเพิ่มความศรัทธาเลื่อมใสแก่ผู้ถวายทานและผู้ที่ได้พบเห็น แต่ก็ไม่ควรติดยึดอยู่จนเป็นทุกข์เพราะกลัวคำถวายผิด หรือหุนดหิดกับขั้นตอนที่อาจทำผิดพลาดไปบ้างจนจิตเป็นอกุศลไป

ทางคือฐานของศีลและภาวชา

สังฆทานนั้นหากจะทำให้ถูกก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยาก และได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เมื่อทำแล้วก็มองเห็นได้อย่างชัดเจนว่าจะเกิดประโยชน์ขึ้นมากกว่าการสละวัตถุสิ่งของจะจงให้กับคนใดคนหนึ่ง ท่านจึงกล่าวว่าเป็นทานที่มีผลมากมีอานิสงส์มาก เป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนควรหมั่นทำอยู่เนืองๆ

แต่กระนั้นสังฆทานก็ไม่ใช่ว่าการทำบุญที่ให้ผลสูงสุดในพระพุทธศาสนาเพียงอย่างเดียว หากเราเข้าใจหลักการให้ทานอย่างถูกต้องแล้ว ก็สามารถให้อภัยทานและธรรมทานได้อีกหลายรูปแบบ จนกล่าวได้ว่าเราสามารถให้ทานได้ในทุกที่ทุกโอกาสทีเดียว

อย่างไรก็ตามในหลักการของพุทธศาสนา บุญจากการทำทานนั้นให้ผลอย่างมากก็เพียงโภคทรัพย์และกามสุขอันละเอียดในโลกนี้และโลกหน้าเท่านั้น ท่านจึงไม่ใช่เป้าหมายที่แท้จริงของพุทธศาสนา ที่ท่านสอนให้ทำทานก่อนเป็นเบื้องต้นก็เพื่อเอื้ออำนวยการพัฒนาในขั้นศีล และการเจริญภาวนามีความเป็นไปได้ เพราะ

ท่านจะช่วยขจัดปัญหาอันเกิดจากความต้องการ
พื้นฐานของมนุษย์ในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ให้
บรรเทาลงได้ก่อน เมื่อผ่านปัญหาเรื่องปากท้อง
ไปได้แล้ว คนเราจึงจะมีกำลังมีเวลาไปพัฒนา
จิตใจอันเป็นด้านที่ลึกซึ้งกว่าของชีวิต

พุทธศาสนิกชนเราจึงไม่ควรหยุดอยู่เพียง
แค่ทาน ต้องสั่งสมบุญด้วยกิริยาอื่นที่จะช่วยขัด
กิเลสและฝึกฝนพัฒนาปัญญาของตนให้ยิ่งๆ
ขึ้นไป นั่นคือการรักษาศีล และเจริญจิตภาวนา
เพื่อพัฒนาจิตใจให้สงบ เข้มแข็ง มีกำลัง และ
พัฒนาปัญญาให้รู้เห็นตามความเป็นจริง จนกว่า
จะถึงนิพพานอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของพุทธ
ศาสนาที่ทุกคนควรไปให้ถึง

หลากหลายคำถามว่าด้วยสังฆาทาฬ

ทุกวันนี้สังฆาทาฬ “ถึงหรือยัง”

คุณภาพดีขึ้นบ้างหรือยัง

แทบไม่ดีขึ้นเลย ยังคงบรรจุของที่ด้อย
คุณภาพ มีรูปลักษณ์ภายนอกดูสวยงามแต่
หลอกลวงผู้ซื้อ เช่น เครื่องดื่มชนิดซง ๑ กล่อง
ภายในมีซองเครื่องดื่มเล็กๆ อยู่เพียงซองเดียว
ที่สำคัญคือของในนั้นพระใช้ประโยชน์ได้
น้อยมาก เช่น ร่มที่เพียงกดปุ่มใช้งานขึ้นส่วน
ก็กระเด็นแยกหลุดออกจากกัน หรือกล่องสบู่
ชั้น ที่มีอยู่มากมายจนเกินจำเป็นในวัด หากนำ

เงินเท่ากันไปเลือกซื้อของเองจากร้านค้าแล้วนำไปถวายจะได้ประโยชน์มากกว่าหลายเท่า

แล้วควรซื้ออะไรถวายดี

วิธีที่ดีที่สุดคือสังเกตดูว่าวัดที่จะไปทำสังฆทานนั้นท่านขาดอะไร เพราะหากไม่ใช่โยมอุปัฏฐากหรือโยมที่ปวารณาไว้จะไปถามท่านโดยตรงพระท่านก็ลำบากใจที่จะตอบ ของจำเป็นที่ใช้ในวัดมีหลายอย่างที่ควรถวายเป็นสังฆทาน เช่น ไม้ปัดหยักไย ถ่านใส่नाฟิกา อุปกรณ์ดูแลต้นไม้ ถูดำ ลูกเหม้น เครื่องเขียน เช่น กระดาษ A4 กาว กระดาษกาว ฯลฯ หรือจะถวายเป็นค่าน้ำ-ค่าไฟวัดก็ได้

ซื้อถึงสังฆทานที่เวียขมาขายซ้ำ จะได้บุญหรือไม่

การให้ทานด้วยเจตนาบริสุทธิ์ย่อมได้บุญอยู่แล้ว หลายวัดนำถังสังฆทานเก่ามาเวียน

ให้โยมใช้ซ้ำตามแต่จะหยอดตู้ทำบุญ ส่วนหนึ่งก็เพื่ออำนวยความสะดวกจะได้ไม่ต้องไปหาซื้อไกล ให้ญาติโยมทำสังฆทานได้แม้ที่กำลังทรัพย์ไม่มาก และช่วยลดจำนวนถังเหลืองที่รับจากโยมลงได้ด้วย แต่ที่สำคัญคือทางวัดได้นำปัจจัยจากการเวียนจำหน่ายถังเหลืองนั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของวัดต่อไป ซึ่งผู้ทำย่อมได้บุญแน่นอน เว้นเสียแต่ว่าผลประโยชน์จากการเวียนถังเหลืองนั้นไม่ได้ตกเป็นของวัด ก็ไม่ควรสนับสนุน เพราะทางวัดแทบไม่ได้รับประโยชน์จากทานที่เราทำเลย

สังฆทานที่มีอาหารถวายหลังเที่ยง ได้หรือไม่

ควรเลี่ยงการถวายสังฆทานที่มีอาหารในช่วงหลังเที่ยงไปแล้ว เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง ข้าวสาร น้ำปลา ฯลฯ ที่มักบรรจุมาในชุดสังฆทานสำเร็จรูป รวมทั้งผักหรือผลไม้สดด้วย เพราะตามพระวินัยพระไม่สามารถ

เก็บอาหารไว้เพื่อปรุงนึ่งเองในวันต่อไปได้ เว้นแต่วัดนั้นจะมีโรงครัวที่มีสามเณร แม่ชี หรือญาติโยมรับไปจัดการดูแลต่อ ซึ่งบางวัดพระท่านอาจรับไว้ให้ก่อนเพื่อมอบให้ทางโรงครัวต่อไป แต่บางแห่งท่านก็จะให้นำไปที่ครัวโดยไม่จับหรือรับประเคนอาหารเหล่านี้เลย อย่างไรก็ตามนี้ผู้ถวายทานก็ได้รับผลแห่งการถวายสังฆทานไม่ต่างกัน

คำกล่าวถวายมีหลายแบบ

เลือกใช้แบบใดจึงจะเหมาะ

การมีคำกล่าวถวายหลายแบบก็เพื่อสร้างความศรัทธาเลื่อมใสยิ่งขึ้น ให้เกิดแก่ผู้ถวาย หากสับสนก็สอบถามได้จากพระรูปที่มารับทาน หรือจะเลือกใช้บทกลางๆ ที่ว่า “อิมานิ มะยัง ภันเต สังฆทานานิ... ฯลฯ” ก็ใช้ได้ทุกโอกาส หากกล่าวไม่ได้หรือไม่ได้ให้ทานแก่ภิกษุสงฆ์ ก็ตั้งใจกล่าวมอบหรือถวายทานนั้นด้วยภาษาของเราเองในใจก็ได้

ถ้าการช่วยเหลือสังคมก็เป็สังฆทาน แล้วจะอุทิศส่วนบุญด้วยได้หรือไม่

แน่นอน เรายังสามารถรวดน้ำอุทิศส่วนบุญที่เกิดจากการทำคุณงามความดีเหล่านี้ได้ บุญที่ผู้ทำทานได้รับนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับพระที่มาให้พร การอุทิศบุญก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าต้องมีพระสวด “ยะถาฯ” การรวदनํานั้นหากทำทันทีได้ก็ดี แต่ถ้าไม่สะดวกก็ไม่จำเป็นต้องรืหาโอกาสเหมาะๆ ให้มีความสงบพอที่จะระลึกถึงสิ่งที่ได้ทำไป นึกถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของเรา แล้วก็อุทิศความดีนั้นไปให้กับบุคคลที่เราต้องการหรือสรรพสัตว์ทั้งหลาย

เครือข่ายพุทธิกา

การจะรักษาพระศาสนาให้ยั่งยืนนั้นมีใช้หน้าที่ของคนใดคนหนึ่งหรือบุคคลใดเพียงกลุ่มเดียวทั้งมิใช่เป็นความรับผิดชอบที่จำกัดอยู่กับพระสงฆ์หรือรัฐบาลเท่านั้น หากเป็นหน้าที่ของชาวพุทธทุกคนและเป็นการรับผิดชอบต่อพระพุทธรองค์ทรงมอบหมายแก่พุทธบริษัททั้งหลาย

ดังนั้นเมื่อถึงคราวที่พระพุทธรศาสนาประสบภาวะวิกฤต จึงควรที่ชาวพุทธทุกคนจะร่วมมือกันอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อฟื้นฟูพระพุทธรศาสนาให้เจริญงอกงามและกลับมามีความหมายต่อสังคมไทยรวมทั้งยังประโยชน์แก่สังคมโลก

ด้วยเหตุนี้ “เครือข่ายพุทธิกา” จึงเกิดขึ้น เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการมีองค์กรประสานงานในภาคประชาชนสำหรับการเคลื่อนไหวผลักดันให้มีการฟื้นฟูพระพุทธรศาสนาอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

เครือข่ายพุทธิกา ประกอบด้วยองค์กรสมาชิก ๙ องค์กร ได้แก่ มูลนิธิโกมลคีมทอง มูลนิธิเด็ก มูลนิธิพุทธธรรม มูลนิธิสุขภาพไทย มูลนิธิสานแสงอรุณ มูลนิธิสายใยแผ่นดิน เสมสิกขาลัย มูลนิธิเมตตาธรรมรักษ์ และกลุ่มเสขิยธรรม